

Borba

Maribor, 23. marca 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1:50 " Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6:—
za inozemstvo Din 10:— " Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26
Telefon 29-70 " Poštni čekovni račun 15.546 " Izhaja vsak petek " Oglašji po tarifi

Štev. 12

Naša mlajša generacija in marksizem

Jugoslovanski
narod

Slovanstvo in marksizem - Narodnost in narodnostna ideja - Problemi Slovencev - Marx in Poljaki - Marksizem je tuj slovanski duši - Današnja Rusija

Je nedeljiva duhovna skupnost in njegovi moralni in materialni interesi stoje nad interesi stanov in poedincev, ki ga tvorijo. To naše načelo je osnova za pravično rešitev vseh socialnih in gospodarskih vprašanj. Samo na osnovi tega načela se morejo v državi spopolniti nove socialne in gospodarske funkcije, kakršnih naša država v liberalno-demokratskem kaosu nikdar ni imela. Država, kot izraz celote in skupnosti, je dolžna z vsemi sredstvi ustvariti stanovitno in plodono življenje in vpostaviti stanovsko ravnotežje, ki ga je zrušila liberalna demokracija. Država mora v interesu naroda rešiti odnose med delom in kapitalom in mora za vsako ceno obvarovati delavske sloje svojega naroda pred eksploatacijo velekapitala in takozvanih parazitskih skupin. Kajti, dokler je bila liberalno-demokratska država napram nekaterim stanovom mati, napram drugim pa mačeha, ji ni bilo mogoče pravilno oceniti vrednosti elementov, ki jo tvorijo, ni ji bilo mogoče in ji ne bo mogoče rešiti težkih sodobnih socialnih in gospodarskih problemov. Nacionalni državi ne sme biti vseeno v kakšnih razmerah in kako žive njeni delavski sloji. Delavski sloj je eden najvažnejših delovnih skupin v nacionalni proizvodnji. Prav tako je delavski sloj eden najpotrebnejših za obrambo države. Zato je v interesu skupnosti, da se da delavskemu stanu ono mesto, ki mu po njegovem značaju in vrednosti pripada. Da se to doseže je neobhodno potrebno, da se naše delavstvo s pomočjo države obvaruje pred eksploatacijo s strani drugih stanov.

in da se mu na ta način zagotovi mirno in boljše življenje.

O položaju marksizma v posameznih državah Evrope je »BORBA« že mnogo pisala. Na kratko bi se dotaknili še Nemčije in Avstrije, kjer je marksizem pred kratkim doživel katastrofalne poraze. Če so bile v ozadju na delu druge, nam neznanе sile, mi tega doslej še ne vemo. Morda nam bo to razkrila najbližja bodočnost. Važno pa je za nas dejstvo, s kako malo energije se je dala nekdanja tako ponosna nemška marksistična stranka zrušiti. Je to najjasnejši dokaz, kako malo življenjske sile in še manj vere je bilo v tem in takem socializmu. Drug tak primer trhljivosti marksizma nam je Avstrija. Kdo je branil avstrijski marksizem? Bili so to delavci in samo delavci! Njih učitelji in voditelji, v katerih bi morala biti vtelesena vera in neomajeno zaupanje v marksizem so — pobegnili. To je jasan dokaz in najlepše svarilo vsem, ki slepo verujejo voditeljem, ki v razkošnih vilah kujejo načrte za eksploatacijo delavske moči, samo da te akcije opravljajo z rdečimi rokavicami in jih zavilajo v rdeče pobarvano platno. Njih cilji pa so še slabši od onih, katerim mečejo v obraz patentirane marksistične formule za »terenzacijo boljših razmer«: malomeščanstvo, kapitalizem, šovinizem itd. itd., cvetke, ki jih najdemo vsak dan tudi v najbrezpomembnejšem marksističnem lističu.

Končno pa je njihov namen jasan: podvreči si delavske mase in zagospodariti pod krilatico »vlada proletariata«. Bistvo je isto, samo ime je drugo. Kam vodijo te dogme socializma je dovolj jasno povedal veliki francoski sociolog Gustav Le Bon:

»da socialistične dogme vodijo do režima nizkega suženjstva, ki uničuje vsako inicijativo in vsako neodvisnost v dušah, sklenjenih pod njegovo vlado, to je nesumljivo točno.«

Menda jasnejšega in avtoritativnejšega mnenja sploh ni mogel nihče podati. Drugo vprašanje, ki nas zanima in na katero moramo tudi točnejše odgovoriti je odnos Slovanstva do marksizma. Ne smemo namreč pozabiti, da je prav tu vzrok mnogih nejasnosti mlajše generacije. Na prvo, kar naletimo tu, je razvoj slovanskih narodov. Vidimo, da so se po dolгих stoletjih Slovani šele po svetovni vojni ponovno osamosvojili. To velja tudi za Rusijo. Pozabiti ne smemo, da je bila Rusija pod diktaturo zapadno-evropskih idej, ki so bile tuje ruski duši in si moramo le s tega stališča tolmačiti dejstvo, zakaj so boljševilki zaprli »oko do Evrope« (Petrograd) in se preselili v Moskvo. Tolmačimo si tudi lahko, zakaj so pregnali iz Rusije vso takozvano zapadno-evropsko inteligenco, ki je bila sovražna in tuja ruskemu človeku.

Po svetovni vojni so nastale nove države: Jugoslavija, Poljska in Češkoslovaška. Pojavile so se kot svarilni memento marksizma, da je narodna sila,

močnejša od vseh teorij in propagande. Zmagala je narodnost, narodna ideja in princip. Problem naše Jugoslavije in njene mlajše generacije je v tem, da te principe čuva, ker le ti nam bodo dali ono moč in veličino, ki jo po svojem položaju na Balkanu zaslužimo. Naša mlajša generacija ima tu točno začetno pot, ki jo bo morala hoditi in kakor vsa znamenja kažejo, jo bo tudi povoljno rešila. In prav radi narodnih in narodnostnih teženj in principov, ki so ustvarili našo državo in njeno veličino in so njen temeljni kamen, mlajša generacija odločno odklanja marksizem, ki tega ne priznava. Naj navedemo enega velikih slovanskih filozofov in državnikov, o katerem je dejal E. Luđak, da je edini mož, ki bi bil zmožen voditi združene evropske države, T. G. Masaryk, ko govori o svetovni vojni:

»Socializem, boljše rečeno socialna demokracija, ki temelji na marksizmu, ni znal pojmovati in presojati te vojne. Marksistični historijski (ekonomski) materializem nima utemeljene psihologije, ne zna in ne more dovolj oceniti individualnih in socialnih sil, katere se morajo reducirati na takozvane gospodarske prilike. Marksist zato ne pojmuje, da je narodnost narodna ideja in princip samostojna politična sila mimo gospodarskih interesov in prav tako ne zna pravilno pojmovati ostalih sil, verskih itd. Psihološko je nemogoče reducirati vse družbenih sil na gospodarske interese...«

Ni pa potrebno še posebej poudarjati, kakšnega pomena so prav ti problemi za nas Slovence. Morda sedanjost nobene države v Evropi ni tako kritična kot naša. Naše mlajše generacije čakajo težki boj, težji kot kje drugje v Evropi. To je predvsem vprašanje Slovencev v Italiji in na Koroškem, nadalje vprašanje tujega kapitala, pohlep sosedov po naši zemlji, kulturni problem, problemi dela in kapitala, našega delavca, nameščence, kmeta, problemi hiperprodukcije inteligentnega proletariata itd. itd. Pomislimo samo, kaj bi Nemci počeli, če bi jih od 60 milijonov ječalo pod tujim jarmom, kakor ječli v sličnem razmerju Slovencev pod tujim gospodstvom! Vse to so vprašanja, na katera bi marksizem v celoti sploh ne mogel dati odgovora. In tega se je pričela v polni meri zavedati naša mlajša generacija.

»Nepoznavajoč narodnostnih odnosov in teženj govori Marx o narodnem pokretu posebno malih slovanskih narodov popolnoma nekritično in naravnost nedopustljivo površno...«

Često se navaja primer, da je Marx zagovarjal Poljake v njihovih bojih za svobodo. Vsi ti Polonoliti (nemški marksisti) so videli samo ruske Poljake, Po-

ljakov, katere je davila Prusija pa niso videli!

Velik udarec za marksizem pa je nadalje dejstvo, katerega lahko tudi znanstveno utemeljimo, namreč, da je slovanska duša v svojem bistvu popolnoma nasprotna duhu, ki veje iz marksovih načel. Po svoji naravi je Slovan globoko duhovno osredotočen. Nekoliko melanholičen in zamišljen v svoj svet realnosti, ki se ga krčevito oklepa, je prepričan in upa v neko daljnjo, boljšo bodočnost. Problem božanstva, ki ga popolnoma negira marksizem, je za Slovana zelo važen. Morda za noben narod na svetu tako. Kakor, da se vse končuje ob tem, kakor da je to nekaj težkega, kar mora človek v sebi rešiti, predno umre. Ta silen boj je bil skoro v vsakem velikem slovanskem človeku, v Tolstojem Dostojevskem, Turgenjevu, Čankarju, Ketteju in drugih. Kdor opazuje dušo našega naroda, mora ugotoviti, da je naš narod veren in da se tudi naš preprosti kmet rad razgovarja in premišljuje o svojem Bogu, kakor da je to zanj velika in važna rešitev. In taki so vsi Slovani. Ruski »marksisti« so se tega dobro zavedali. Dokler je trajalo še navdušenje, so na najbolj vandaški način podirali cerkve, preganjali in mučili ljudi. Danes, komaj po 17 letih, uvidevajo, da se je Marx tu zelo zmotil. Še sedaj se bavijo z uvedbo verske svobode.

»Marksizem je v svojem bistvu diametralen duhovni konstrukt Slovana, kajti še daleč ni slovanska duša tako primitivna, da bi se dala utešiti z nekim ekonomskim materializmom.«

Največji nesmisel, ki se danes čisto sliši med inteligentno mladino je trditev, da je edino Marxova zasluga, da se je rešila Rusija carizma in da je prišlo do revolucije. V Rusiji bi bilo prišlo do reforme tudi, če bi Marx nikoli ne bil živel. Prav tako, kakor se je začela in končala francoska revolucija brez Marxa. Gnje dinastične razmere, razpuščenost, tlačno delavstvo, izkoriščan kmet itd., to so smrtne krči vsake državne oblike.

Danes so v Rusiji zopet normalne »stare« razmere. Vlada se poslužuje skoro istih sredstev, proti katerim je pred 17 leti huškala delavske mase. To so nujni postulati za vladanje take države brez ozira na to, dali je to v kapitalu ali ne. Komaj 17 let je od tega, pa je Rusija dalje od marksizma kot katerakoli druga država. Razmere se ustaljujejo, sklepa se pogodbe z Ameriko (kaj bi rekel pokojni Marx, če bi vse to slišal?) Rusija je popustila v svoji propagandi, stopa in išče stikov z bratskimi slovanskimi državami. Vse to so znaki, ki jasno kažejo, da prehaja tudi v Rusiji življenje v nov tir. To so dejstva, ki sejejo v vrste najzavednejših marksistov, težke dvome in redčijo dan za dnem njihove vrste.

Disciplinirani zbor zastopnikov nacionalnega delavstva

Delegatsko zborovanje Narodne strokovne zveze - Silen razmah nacionalnega pokreta - Hud boj delavstva za izvedbo socialne pravičnosti

Na Jožefovo dopoldne so se zbrali polnoštevilno v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani delegati Narodne strokovne zveze, da podajo obračun svojega delovanja v preteklem poslovnem letu. Delegatski zbor, ki je pokazal žilavo in hvalevredno discipliniranost je vodil predsednik centralnega odbora NSZ tov. Juvan, udeležili pa so se zboru tudi zastopniki Združenja nacionalnih železničarjev. Predsednik je v svojem poročilu orisal uspešno delavsko gibanje v preteklem poslovnem letu. Tajnik centralnega odbora NSZ tov. Kravos pa je mimo internega dela predložil navzočim delegatom tudi težek položaj našega delavstva, stanje brezposelnosti v naši državi, omenjal volitve v Delavsko zbornico in ostro grajal delovanje nekaterih socialnih ustanov. Dejal je med drugim, da je gospodarstvo v Delavski zbornici preveč pristransko. Z ogorčenjem je konstatiral, da je pri Delavski zbornici v Beogradu nastavljenih nad 40 uradnikov, ki nimajo drugega dela, kakor da opravljajo tajniške posle po socialističnih organizacijah. Od proračuna 2 in pol milijona dinarjev porabi beogradska zbornica nad 1 milijon za plače, postavka za delavsko zaščito pa znaša po njenem

proračunu komaj 10.000 Din. Centralno tajništvo Delavskih zbornic porabi od proračuna 1 milijon 200.000 Din, okrog 900.000 Din za plače, pri tem pa razni pisarji delajo za sramotno nizke mezde. Z velikim odobravanjem je bilo sprejeto tajniško poročilo o porastu novih podružnic. Narodna strokovna zveza šteje v Sloveniji 51 podružnic in bo v najkrajšem času ustanovljenih še 18 novih. Tudi je Narodna strokovna zveza v tesnih stikih z vsemi nacionalnimi strokovnimi organizacijami v naši državi in s Češko obco delniško v Pragi. Lani je bilo izvršenih 426 osebnih intervencij nad 500 pismenih, zveza je priredila 62 velikih shodov, 92 predavanj in 214 sestankov.

Delegatski zbor je sprejel tudi resolucijo v kateri zahteva narodno delavstvo, da država z zakonom uredi izvajanje posebnega državnega nadzora nad večjimi industrijskimi podjetji, z vsoto strogo zahteva izvajanje 8-urnega delavnika, da se z zakonom prepove vsako nadurno delo, nadalje, naj se nužno izvede revizija vseh tujih delavcev in naj se takoj ukine vsako izdajanje novih zaposlitvenih dovoljenj, zahteva se nujna reforma sedanjega bolniškega in nezgodnega zavarovanja in da je brezpogojno

nujno potrebno uvesti zavarovanje za primer starosti, onemoglosti in smrti, kakor tudi za primer brezposelnosti, da se z zakonom določi minimalni zaslužek delavcev in nameščencev, davščine se morajo urediti po načelu progresivnosti in, končno se zahteva še da morajo proračuni javno pravnih korporacij omogočati več investicijskih del.

Pri volitvah je bil izvoljen v izvršni odbor za predsednika tov. Juvan, za prvega podpredsednika tov. dr. Bohinjec, za drugega podpredsednika tov. Balt, za tajnika tov. Kravos, za njegovega namestnika tov. dr. Alujevič, za blagajnika pa tov. Rupnik; v širši odbor so bili izvoljeni tovariši: Vojska in Saje iz Maribora, Witavsky iz Celja, Blažek iz Ptuj, Tavčar, Varšek, Ambrožič, Malin in Šimenc iz Ljubljane, Štruc iz Trbovelj, Sedlar iz Zagorja, Kralj iz Javornika, Babič iz Loke pri Zidanem mostu, Nadižar iz Litije, Brilej s Senovega, Žerjal iz Kranja, Knez iz Hude jame, Rešek iz Hrasnika, Kavčič iz Stražišča, Kopač iz Medvoda, Zupan in Markovič pa z Jesenic.

Najmodernejše malikovalstvo

Ves svet se vrti samo okrog denarja

S člankom »Poslanstvo denarja« smo se dotaknili tudi kapitala, ki je v neolčljivi zvezi s pojmom »zlato« (denar) in je kot tak zgrajen iz tehtajočega in merečega razuma. Tudi kapital se je prelevil iz miselnega pomožnega sredstva v končni namen, se tako izmaknil čutnemu svetu in končno postal prisilna predstava. Saj se ves svet vrti le okrog besede »kapital«, ki igra v javnosti najbolj merodajno vlogo. To je največji malik, ki mu od jutra do večera pošiljamo vzdih, prošnje, in jo tako prepojil, da se ga ne moremo iznebiti.

A nihče ne ve, kaj je kapital?

Znanost pravi, da sestavljajo gospodarstvo trije činitelji: narava, delo in kapital. Naravo in delo (človeka) dobro poznamo in jih lahko vsak čas otipamo; sta torej dve resnični ali konkretni stvari. — Kaj pa kapital? Kje stoji med njima in kakšen je? Naše misli se morajo smelo pogrniti v duhovni svet, ker o čutnem (otipnem) svetu, kjer sta le dve stvari — narava in človek —, stikamo zaman za njim.

Kaj je torej kapital?

Narava nam nudi raznotero snov za hrano, stan in obleko. Človek to snov zbira, pripravlja in predeluje samo v svoj namen, ker le on je merilo vsega ali krona stvarstva. Ta proizvod

»Ideal Marxove države je neustvarljiv, ker je preomejen in prepomankljiv. Nekritičnost in neutemeljenost Marxovih nazorov o narodnosti, njegove nestvarne in nepravilne sodbe o poedinah narodih, so danes dovolj objasnjene. Marks nima prav, tudi če bi sprejel važnost in mogoče celo prvenstvo ekonomskih odnosov...«

Posebno važna pa je rešitev problema marksizma od strani naše mlajše generacije, kajti pri nas nimamo opraviti samo z marksizmom kot takim, marveč s strujo popolnoma druge tendence. Sedanje propadanje marksizma je najtočnejši dokaz, kako je pričelo to mnenje vedno globlje in globlje prodirati...

— kar je človek od narave dobil in v gotovem slučaju tudi predelal — je kapital v najširšem pomenu.

Sedaj pa pristopi človek s svojevrstno težnjo in posebnim namenom. Iz debelih knjig z naslovom »Narodno-gospodarska veda«, ki ji je oče prav ne gov duh, nam čita in nas »znanstveno dognano« prepričuje, da je kapital teh namenov prvi potreben činitelj v narodno-gospodarskem in tudi v vsem ostalem življenju. In mi klonemo svojo glavo pred nevidno glavo kapitala, ker mora res biti nekaj velikega in glavnega (capo = glava, capitale = glaven, poglavitni). To si moremo le predstavljati, ker kapital smo videli le kot plod narave in človeškega dela, ne pa kot nekaj samostojnega in neodvisnega.

Ona svojevrstna težnja in posebni namen so vteleseni v kapitalizmu. Kdaj pa je pričel kovati iz produkta narave in človeškega dela — torej iz kapitala — posebno samostojno vedo? To se je godilo v posebni meri takrat, ko je porinil med proizvodnjo in potrošnjo blaga s t r o j, da nismo več dobili blaga neposredno iz človeških rok, ampak posredno iz stroja. Od tedaj dalje se je kapitalistično gospodarstvo bohotno razcvitalo. Šele s tehniko, oziroma, ko je pričel stroj praktično obratovati in služiti kot sredstvo med proizvodnjo in potrošnjo, se je pričel uveljavljati moderni malik — kapital. Zato nam bo razumljivo, zakaj se kapitalizem tako rad oklepa »naglega napredka tehnike« in še vedno upa na kake nove njene možnosti. Nagli napredek — res, a samo zanj!

Kakor prvotni denar, tako je bil prvotno tudi kapital le člen v proizvodnji blaga, nato je postal končni namen. To pomeni, da se je iz gospodarstva, ki je prej služilo le v kritje potreb človeštva, razvilo pridobitno gospodarstvo; gospodarstvo — posredovalec (v kritje potreb) je bilo pomaknjeno iz podrejenega v nadrejen položaj, na prvenstveno stopnjo, ki je namen sama sebi — iz služabnika je postal gospodar. Saj smo prej podčrtali, da je gospodarska veda priznala

kapital kot absolutnega in samostojnega činitelja. Edino na ta način je mogel postati kapital iz služabnika gospodar.

Kapitalizem se je oslanjal pred vsem na stroj. A ni li tudi ta plod narave in človeškega dela? Iz sirovine (železa, jekla itd.) je človeška roka vlija novo telo. Njegova resnična vrednost je torej ona sirovine in človeškega dela. Ta vrednost (stroj) pa je vrednost šele v trenutku, ko stroj dela ali ko vrača to, iz česar je. Šele gibanje mu podari vrednost. — Kapital je torej gibajoč (dinamičen) in ne mirujoč (statičen) pojem.

A kaj se je zgodilo z njim v zadnjem času? Stroji mirujejo, obrat počiva. V Nemčiji jih stoji baže nad polovico in nič ne pomaga, če je lastnik obrata povrednotil svoje naprave v debelih knjigah. Stroj počiva in številke se ne ganejo. Polovica kapitala je torej mrtva. Vendar pa se skuša gospodariti kot da bi bil ta kapital vreden prav toliko kot prej, ko je še gibal. To je prevara in samoprevara, v tem je samomor kapitalističnega gospodarskega sistema.

Govori se:

Da se snuje v Mariboru neka nova godba na pihala, da pa radi prezaposlenosti predsednika, ki ne utegne sklicati godbenikov na preizkušnjo, utegnejo zarjaveti inštrumenti...

Da so pred dnevi v Mariboru hitlerjevci pretepli nekega gospoda, ker je pozabil skriti svoj nos

Guštani

LEPO USPELI KONCERT KOROŠKIH PEVCEV.

Koroški pevci iz Podjune so priredili v Sokolskem domu v Guštanju sijajno uspehi koncert, ki je bil dobro obiskan. Lepa koroška pesem je stopnjevala v žigala navdušenje vseh navzočih poslušalcev. Težko so se Guštanjčani poslovili od svojih bratov. Ob slovesu so jim krepko stili roke in jih vabili: priidite zopet kaj kmalu!

Naša prosveta

Pod tem naslovom bomo odslej poročali o vseh prosvetnih prireditvah našega pokreta. — Vse podružnice Nar. strok. zveze pozivamo, da nam stalno poročajo o prireditvah prosvetnega značaja.

LEPO USPELI DRUŽABNI VEČER NACIONALNEGA DELAVSTVA

Preteklo nedeljo je priredilo nacionalno delavstvo Hutterjeve tovarne v Mariboru v Renčljev dvorani na Pobrežju, družabni večer, ki je uspel v vseh ozirih. Prostorna dvorana je bila do zadnjega prostora zasedena. Spored je bil skrbno sestavljen in je obsegal osem točk. — Uvodoma je tovariš M a č e k pozdravil vse navzoče in v jedrnatih besedah orisal stremeljenja našega pokreta. — Sledila je deklamacija Gregorčičeve »Domovini«, ki jo je prednašala mala Veberjeva Milica z veliko ljubkostjo, za kar je žela obilno odobravanje. V naslednji točki, 5. sliki Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice« sta nastopila tov. Zavadlav in Stibilj. Zelo občutena in dobro podana je bila deklamacija tov. Anke Mahovnetove, ki je prednašala Aškerčev »Anko«. Posrečen je bil nastop tov. Lončariča in Starca, ki sta kot nepridiprava »Tip« in »Top« spravila gledalce v dobro voljo in razgibanost. Elitna točka sporeda pa so bili solospesi tov. Žnidaršiča, ki je res lepo zapel štiri pesmi, od katerih je najbolj ugajala ruska narodna »Volga«. Zaključek sporeda je tvorila enodejanka »Sovražnik ženske«, v kateri so nastopili tov. Jožica Baboškova ter tov. Zavadlav in Starc. Vsi so se potrudili in dokazali, da imajo dokaj talenta za nastop. V kratkem: spored je bil odlično izveden in zaslužijo vsi nastopajoči pohvalo in priznanje. Pokazali so dobro voljo in zmožnost ter so nam porok, da nas bo nacionalno delavstvo tovarne Hutter kmalu zopet prijetno iznenadilo z novo prireditvijo. — Le pogumno naprej!

PREDSTAVA V DRAVOGRADU.

Nacionalno delavstvo tovarne na Otiškem vrhu je uprizorilo preteklo nedeljo v Sokolski dvorani v Dravogradu Remčevo dramo »Užitkarji«. Predstava je vsestransko uspela in bomo o njej obširneje poročali prihodnjič.

PREDAVANJE O ZGODOVINI SRBOV.

Pretekli petek je predaval tov. inž. Stanočič pod okriljem nac. strok. organizacije v mali dvorani Narodnega doma o zgodovini Srbov. Bil je to IV. del predavanja. Predavanje je bilo odlično obiskano.

Socialno-d mokraška stranka Jugoslavije ni dovoljena

Notranji minister je na podlagi člena 1. zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zbiranju, shodih in društvih z dne 18. septembra 1931. in v soglasju z ministrskim svetom s svojim sklepom št. 9037 z dne 14. marca 1934 odklonil dovoljenje za ustanovitev politične stranke pod imenom »Socialno-demokratska stranka Jugoslavije«, ker niso izpolnjeni bistveni pogoji, ki jih prepisuje zakon o zbiranju, shodih in društvih.

KINO-PREDSTAVE ZA ŠOLE.

Društvo »Šola in dom« prireja v presledkih poučne kino-predstave za šole. To je vsekakor hvaležna in priporočljiva naloga. Starši prav radi žrtvujejo tisti dinar za take predstave, ki nedvomno vzgojno vplivajo na mladino. Priporočljivo pa bi bilo, da bi se pri vsaki predstavi tudi predvajal del filma, ki prikazuje lepote naše domovine. Na ta način bi se vzgajala ljubezen do posameznih krajev, katerih marsikateri od učencev ne bo mogel morebiti obiskati. Brez vsake škode pa bi lahko izostal vsak nemški zvočni film.

Na poti v združeno gospodarstvo

Danes se svet naglo in vidno spreminja, nekaj se potaplja ali pa trohni in se razkaja, nekaj pa se poraja in komaj vidno klije. Tako se n. pr. v gospodarstvu pojavlja neko stremiljenje, ki je sedanjemu gospodarskemu sistemu protivo: namesto vsemogočnega poedincev stopajo interesne skupine, organizirane v združenjih. Radi tega in ker je precejšen odstotek ljudi, ki imajo o zdruzi napačne pojme, spregovorimo na ta naslov nekaj besed.

Kaj je združništvo?

Na to vprašanje moremo odgovoriti kratko tako-le: Združništvo je težnja po sproščanju iz gospodarske odvisnosti ali suženjstva. Ta težnja je menda stara kot človeštvo, do posebnega izraza pa je prišla v organiziranih rimskih sužnjih, ki so jih bogati gospodarji izžemali do skrajnosti. Še bolj jasna in določna pa je danes, ko živimo moderno suženjstvo, to je tako, ki ne kaže svojih znakov nazven, pač pa naznoter in je zato toliko bolj opasno. Kaj naj bi ponavljali vse mogoče oblike in načine izkoriščanja, ki je v poslednjih desetletjih zavzelo tako velik obseg, da je v njegovih okovih 95% človeštva!

No, v to jama, ki nam jo je ta »polni« gospodarji red ustvarili, pa ne bomo padli, prej se bo zvrnil on sam, oziroma naš grobokop — kapitalizem. Njemu veljajo v polni meri pesnikove besede »Nikdar mu ni lova bilo, nikdar ne krvi zadosti.« Prav ta njegova lakot in žeja sta povzročila v gospodarstvu tak nered, da ga on ne more in ne bo mogel odpraviti. To lahko trdimo z vso sigurnostjo, ki jo moremo črpati od najbolj merodajne strani — iz narave, ki ima svoj vekovečno veljavni zakon »Jemlji in vračaj«. Kapitalizem pa je vedno le jemal in sicer s produkcijo (s ceneniimi surovinami in nizkimi plačami, s trgovino (visokimi prodajnimi cenami) in na sto drugih načinov. Izmožgal je, kar ni kolikor je le bilo mogoče, dosegel vrhunec (kulminacijo) in običal. Ne, — začel je padati, ker zanj velja izjemno pravilo — kakor je v naravi izjemen tudi on, — da če ne raste, pada. To potrjuje današnja kriza, ki ni le naša, ampak tudi njegova.

Na njegovo mesto se pomika združništvo kot najuspešnejše sredstvo v boju proti temu neredu. Ono je poklicano, da vpliva na ureditev proizvodnje, ki jo morejo zravnavati pred vsem nabavljali ali konsumne zadrage.

En sam človek je le en sam ali napram skupini, pred vsem oni, ki ima skrbje in platno, velika niča. Svoje lastne potrebe mora kriti s ceno, ki mu jo ta skupina ali celo en sam mogočni poedinec narekuje. Njemu enake potrebe, n. pr. v živilih, stanovanju, obleki ima tudi drugi njemu enaki. Zlasti so se naše potrebe prilično enake, če smo si enaki ali slični po stanu ali poklicu. Ker je naš zadevni interes vzporeden (isti), je naravno, da se v tem pravcu družimo, zlasti še, če smo od te strani ogroženi. Namesto da bi torej kupovali ali si nabavljali potrebščine vsak zase, preskrbi to naša organizacija — zadruga. Nakupi ali nabavi nam — svojim članom in zato ne trguje (kupi in prodaja). Ni torej nikakva trgovina.

Zadruga je torej združitev poedincev z istimi interesi v dosego izvestne poslovske ugodnosti na osnovi vzajemnosti. Vsi člani zadrage imajo enake pravice in dolžnosti; če ni tako, preneha biti zadruga res zadruga.

Ni le slučaj, če so se kot prve pojavile nabavljalne zadrage. Vznikle so prav tam, kjer so bile nujno potrebne, — iz delavstva, ki je prvo okusilo gospodarski bič. Ta je pričel s svojo zmagoslavno pesmijo takoj ob rojstvu kapitalizma, v 2. polovici 18. stoletja. Prvi so se združili v posebno društvo — zadrugo — delavci v Roždalju na Angleškem, kjer je bila močna industrija za tkalsko blago (tekstilije).

Če danes prodira združni duh nele med konsumente, ampak tudi med najbolj preproste producente (kmetstvo), ni to nikak umetno zgrajen pojav, marveč nekaj povsem naravnega; je odziv na

Popraviti se morajo razmere v katerih žive naši železničarji!

Govor n rodnega poslanca g. dr. PIVKA v budžetni debati po stenografskem zapisniku

Gospodje narodni poslanci! V tem re-soru so največ padli pod udarec številčnega budžetskega zniževanja nastavljenosti. Organizacije nameščenecv ministrstva saobračaja so od svoje strani vse ukrenile, da bi pravočasno obrnile pažnjo g. ministra in njegovih vodilnih organov na nepravilne, v katerih se nahajajo vse kategorije, posebno pa delavstvo. V poslednjih letih se znižujejo osebnosti in materialni izdatki. Med osebne izdatke — to so plače ali pristojbine nastavljenega osebja in dnevničarjev, so pogrešno vnešeni krediti za potovanje, ki bi po svoji naravi spadali bolj med materialne izdatke. Krediti za delavce, za vzdrževanje in obnovo, pa so vnešeni med materialne kredite in so vezani na izdatke so reducirali z znižanjem plač z datke ko reducirali z znižanjem plač z ene in število osebja z druge strani. Odtrgovanje od plače, to je najenostavnejši način redukcije budžeta, bi se smelo vršiti samo tedaj, če ima dotična kategorija dovoljne prejemke preko stvarne življenjske potrebe in za eventualni komfort. Pri onih kategorijah, pri katerih so plače nameščenecv odmerjene na najnižjo mero, povzročajo ponovna znižanja močne pretresljaje, nerazpoloženje in bedo ter onemogočajo točno vršenje službenih dolžnosti. Drugi način redukcije, to je redukcija števila osebja gre čestokrat na škodo službe v celoti, zlasti v našem primeru, ko nimamo preveč osebja. Reducirati bi se moglo samo onega, ki je nesposoben ali ki ima pogoje da živi brez zaslužka, ali takega, ki po svojih kvalifikacijah lahko najde drugo mesto. A tega v današnji dobi krize ni.

Redukcija delovnega časa je izzvala dosti močne pretresljaje. Generalna direkcija drž. žel. je lani v avgustu znižala v vseh kurilnicah in delavnicah delovni čas od 8 ur na 7, po sobotah pa od 8 na 6 ur. V gradbeni službi pri sekcijah je bil delovni čas zmanjšan že aprila meseca tako, da imajo delavci po več dni na mesec brezplačen dopust. Pri nekaterih sekcijah delajo na mesec po 14 do 18 dni, in so primeri, da se je delalo na progi komaj po 12 dni na mesec. Delavci na progi imajo torej 200—450 Din mesečno in je naravno, da so oslabeji in da trpe njihove družine. Razumljivo je, da tak zaslužek po naših mestih ni zadosten za stanovanjsko najemnino in da za življenjske potrebščine ne more ostati dosti, če sploh kaj ostane.

Delavstvo v Mariboru je najslabše plačano, kar dokazuje povečana dnevnična izražena v odstotku napram delavstvu v ostalih pokrajinah naše države. Kvalificirani delavec v Mariboru ima dnevno povečano za 8%, polkvalificirani 18% in navadni fizični delavec 8,5%, dočim znaša povečana dnevnična delavstva n. pr. v Velikem Beckereku za 20% večjo število od mariborske. Delavstvo v kurilnici je izgubilo od 1. januarja 1933. leta mesečno za 120—500 dinarjev, odkar so ukinjene akordne premije. Odredbe o znižanju so v resnici posledica nezadostnih kreditov v budžetu za delavstvo pri sekcijah, kurilnicah in delavnicah. Naknadno pa je še odrejeno, da se mora prirediti pri kreditih za tekoče budžetsko leto najmanj 5%, s čemer je situacija še poslabšana za delavstvo, ki ima po čl. 35 delavskega pravilnika od 11. maja 1933. leta zaimčenih 160 delovnih plačanih ur, ali z drugimi besedami dvajset dni po 8 ur. Ta člen se ne izvaja, marveč je delovni čas znižan od 160 ur na 100 do 130. Tako izgubijo delavci pri sekcijah, kurilnicah in delavnicah 120—300 dinarjev dnevnic, medtem ko morajo plačevati celotne zneske za penzijski fond in bolniško blagajno.

brezupne nikdo zaježil, dasi se ga zavleče. Nam konzumentom se ga ni treba bati, ker če bo izrinjal posredništvo, bo posredno koristil tudi nam. Dva — konzument ali nabavljalna zadruga na eni in proizva-

Delavec na področju ljubljanske direkcije prejema na mesec 350—600 dinarjev neto. Ker so delavci skoraj brez izjeme samo starejši ljudje z družino, se vprašamo, kako hočejo oni obkrožeti za šoloobvezne otroke, plačati stanovanje i. t. d. Beda rase. Poslednji odlok o znižanju delovnih ur za delavstvo v kurilnicah in delavnicah pomeni pravo katastrofo. Edini izhod iz obupne situacije vidimo v tem, da se osigura nastavljenemu delavstvu s pravilnikom odrejenih 160 delovnih ur na mesec. V interesu prometne službe, v interesu stroke, v interesu splošnih prilik je potrebno, da podvzame g. minister, vse tako v lastnem resoru, kakor pri kraljevski vladi, da se vprašanje železniškega delavstva pravično reši in popravi njihov položaj.

Kako je gospoda z obnovo nameščenecv? Dober naraščaj bi bil v interesu železniške službe. Danes ni govora o sprejemu fizično in duševno sposobnih mladih moči v poedine stroke železniške službe. Naraščaja ni in ne more biti, dokler se ne poveča odhod starih nameščenecv, ki so doslužili, pa vendar morajo obavljati posle, katerim niso dorasili radi starosti niti fizično niti duševno. Veliko število aktivnih nameščenecv je dosseglo že polna leta za penzijo. Ljudje se ne upokole, če tudi so popolnoma ali delno nesposobni za eksekutivno in manipulacijsko službo, ker Minister financ ne daje soglasnosti ali kredita. Stari uslužbenci, uradniki, zvaniki i služitelji so pretežno na bolovanju ali imajo od zdravnika predpisano lažjo službo in sede še dalje na budžetiranih mestih, dočim puščamo mlajše samo kot vršilce dolžnosti nižjega eksekutivnega osebja in kot dnevničarje, za katere ni mesta in kredita in ki torej ne morejo biti nastavljeni.

Naši strojevodje, gospoda, so poglavje za se. Ljudje, ki nosijo toliko odgovornosti na stroju za življenja in tovarne, v dežju in mrazu, ne bi smeli imeti težkih materialnih skrbí, ne bi smeli misliti na sebe in kaj bo jutri z njimi in njihovimi rodbinami. Čudimo se, da je v naši državi tako malo nesreč na progi, kar moramo vsekakor pripisovati velikemu samozatajevanju in požrtvovalnosti živčno močnih jugoslovanskih ljudi. Ne verujem, ako je gospodi znano, kako male prejemke ima strojevodja? In to, da pride čisto v položaj, da mu odvzemajo od plače gotove, čisto tudi visoke vsote v obliki kazni, katerikrat do 300 dinarjev. Kaznuje se jih ponavadi radi malenkostnih formalnosti. Premij za strojevodje takorekoč ni več in kadar jo poedinci prejmejo, povzročajo samo nerazpoloženje pri sovrstnikih. Strojvodja brzih vlakov prejema na kilometraži 8 do 50 dinarjev mesečno, vlakovodje od 150 do 200 dinarjev. V železniški službi bi morala biti kilometražna enaka, a plača po kategorijah. V ministrstvu saobračaja je pripravljen material za dopolnitev Zakona o drž. prom. osebju od 22. junija 1931. leta. Obnovitev tega zakona je resnično potrebna in nujna.

Še samo nekoliko pripomb. Kakor sem rekel je obnova tega zakona v resnici potrebna in nujna. Prosim gospoda ministra, da predloži v teku tega leta predlog o tem pravcu, v katerem naj vodi račun o sledečih pripombah. Prehodne odredbe Zakona o državnem prometnem osebju v 4. odstavku čl. 247 so globoko zarezale v pravice uradnikov maturantov, ki se jim skoro onemogoča napredovanje v peto grupo. Nimamo protesta proti predpisu 20letne službe za napredovanje v peto grupo, vendar je zahteva 50 let starosti previsoka. Položaj uradnikov maturantov bi bilo potrebno po-

praviti že sedaj z amandmanom, da bi se izenačili s tovariši v ostalih resorih.

Kar se tiče amandmana v § 48 M. točka 2. finančnega zakona, s katerim se postranski prejemki dovedejo na polovico dosedanjih, je potrebno, da izjavim sledeče: Tolmačenje, izrečeno v finančnem odboru ob priliki razprave o gornjem amandmanu, je potrebno da sliši javnost.

S tem amandmanom ne morejo priti v vprašanje produkcijske premije, ki jih prejema delavstvo v delavnicah državnih železnicah za povečano produkcijo (mesečni zaslužek 50 do 200 dinarjev), niti premije strojnega osebja za prihranke goriva in mazil, niti potni stroški nižjega osebja — 22 dinarjev odtodno, 36 dinarjev dnevno za službena potovanja. Gospoda ministra prosim, da odkloni od svojega nižjega osebja vsako nevarnost, ako bi kdo hotel proti tolmačenju finančnega odbora razširiti veljavnost tega amandmana na skromne dohodke železniškega in delavskega osebja.

Je še ena stvar, katero je potrebno zopet pokreniti in ob katero drezamo že 15 let. To je vprašanje železniške postaje v Gornji Radgoni na sami meji države v bližini kopališča in izvira radenske slatine. Na postaji v Gornji Radgoni je situacija že leta nemogoča, zlasti pri je-senskem prometu. Razven tega je postaja po zunanji obliki, taka kot je, prava državna sramota na meji. Sam gospod minister, kateremu je zadeva gotovo znana, mora priznati, da je postaja Gornja Radgona zadeva državnega prestiža. Od Generalne direkcije imamo načelno odobrenje, toda kadaj se bo gradnja izvršila? Slične obmejne postaje, — odprte barakice v obmejnem mestu — ni v naši državi in mislim tudi nikjer. Enostavna lesena baraka je zamogla služiti prometu pred 20 leti, ko tam ni bilo meje in ko se je zamoglo vtovarjati v Radgoni — Radkersburgu, na par korakov oddaljeni postaji, ki je danes avstrijska. Avstrijska postaja je dvonadstropna zgradba z vsemi potrebnimi prostori in 3 stanovanji za železniške uradnike in nameščenice. Promet na avstrijski strani je mnogo manjši nego naš v Gornji Radgoni, pa vendar ima avstrijska postaja skladišče, posebno skladišče za carinar-nico in kurilnico, katero uporablja istotako naša uprava za vlake Gornja Radgona—Ormož. V bližini te avstrijske reprezentativne zgradbe stoji naša baraka, ki napravlja po svoji zunanosti obupen vtis. Baraka meri vsega 45 kv. metrov in ne more zadostovati za potniški in tovarni promet in za obmejno službo. Tuji čakajo v letu in zimi pod nebom na prihod vlakov, ker ni prave čakalnice in ker je v baraki nameščena carinar-nica, obmejna policija, državni veterinar in tu se vrši vse poslovanje železniške službe. Skladišče je tako majhno in ozko, da ne more odgovarjati naraščajočemu prometu. Odtod se odvozi po 400 do 600 vagonov sadja, okoli 200 vagonov živine in mesa za inozemstvo, 500 vagonov lesa, žita in poljskih pridelkov. V proračunu ne vidimo niti v tem letu pozicije za ureditev postaje Gornja Radgona. Komisije so zaključile svoj posel, občina nudi opeko po svoji ceni, strešno opeko brezplačno in istotako gramoz in pesek. V nadi, da bode g. minister izpolnil gornje želje po možnosti, izjavljam, da bom glasoval za budžet.

NEPOTREBEN TUJEC.

Pri tvrdki Kocijančič v Gregorčičevi ulici je zaposlen kot poslovodja neki Franc Körtner, ki je avstrijski držav-ljan, pristojen v Gradec. Körtner ne zna niti besedice našega jezika in je nameščen pri nas kot nenadomestljivi strokovnjak. Vsako soboto potuje v Gradec k svoji družini in se vrača ob ponedeljkih. Zaposlitveno dovoljenje mu poteče 13. aprila t. l. Ali se bodo naši merodajni činitelji kaj zganili?

Liubliana

NACIONALNI ŽELEZNIŠKI DELAVCI ZA SVOJE PRAVICE.

V ponedeljek, 19. marca t. l. so se zbrali zaupniki in člani delavskega odseka Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev iz Borovnice, Celja, Čakovca, Črnomlja, Grosuplja, Jesenice, Kočevja, Litijske, Logatca, Ljutomer, Maribora, Novoga mesta, Ozalja, Podnart-Krope, Poljčan, Ptuj, Rakeka, Rogatca, Slovenske Marofa, Škofje Loke, Zaloga, Zidanega mosta, Ruš, Trbovelj in iz Ljubljane ter obravnavali težkoče, ki tarejo delavstvo državnih železnic. Soglasno so sklenili sledečo resolucijo: »Delavski stan pri državnih prometnih ustanovah je za današnje razmere plačan daleč izpod eksistenčnega minimuma in je radi tega ogrožena eksistenca njih in njihovih družinskih članov. Zahtevamo, če se nas smatra za enakovredne državljanke, da se nas za naše delo nagradi vsaj za skromno življenje z zadostnim eksistenčnim minimumom. Skladno s tem naj se izpopolni in spremeni tudi delavski pravilnik ter povsem upoštevajo sklepi kongresa iz leta 1933.«

Križevci pri Ljutomeru

... »NE STRELJAJ S KANONI!«

Iz Križevci pri Ljutomeru je nekdo poslal našemu uredništvu 25. januarja t. l. naslednji dopis, ki ga na izrecno željo nekaterih prinašamo v celoti nekorrigiranega in ki se glasi: Več nacionalne zavesti. Minila sta dva važna državna praznika, ko se vsi nacionalisti zavedemo dolžnosti, kar je potrebno. Državni uradi so izvešili zastave, lahko pa bi jo tudi tisti dobro stoječi posestniki, ki so obenem v državni-banovinski službi in prejemale vsaki mesec ca 2600 Din banovinske plače. Potoval sem skozi znano nacionalno vas Križevci pri Ljutomeru in sem videl, da g. dr. Lebar, banovinski zdravnik in obenem dobro stoječi posestnik ni imel izobešene zastave. Če je nima, mu priporočamo, da si jo nabavi, če pa jo ima, naj jo izobeši. To pričakujemo posebno od takih, ki jedo državni kruh in študirajo za državni denar svoje otroke. Pričakujemo, da bo ta gospod do prihodnjega državnega praznika si nabavil zastavo, sicer se ga bomo zopet spomnili v »Borbi«, ki je pač potrebna, da marsikoga opomni na kaj.

O p. u r e d n.: Naš list gornjega dopisa ni priobčil, ker ga je uredništvo prejelo šele 25. jan. t. l., ko so bili državni prazniki že davno za nami in zlasti še radi tega ne, ker pisec ni naš dopisnik in nam je obenem z dopisom poslal tudi nekaj naslovov, katerim naj bi poslali list na ogled s pripombo, da ne povemo njegovega imena, da nam je on poslal naslove. Že večkrat je bilo uredništvo mistificirano in tako se je tudi tokrat zavarovalo pred posledicami s tem, da dopisa ni priobčilo, ker nam pisec ni bil znan. To pa je baje povzročilo med Križevčani veliko razburjenje in se je čutil g. Konrad Solina iz Lukavcev celo poklicanega, da je pisal uredništvu pismo skrajno žaljive vsebine, radi česar se bo imel priliko zagovarjati pred sodiščem, v katerem navaja med drugim tudi, da je uredništvo izdalo vsebino dopisa prizadeti stranki. Zato pozivamo tem potom prizadetega banovinskega zdravnika g. dr. Lebra, naj se izjavi, kedaj in kako je bil on obveščen o vsebini dopisa, ki ga je poslal pisec našemu uredništvu.

»MERKUR«.

društvo trg. in priv. nameščencev Jugoslavije v Zagrebu, podružnica v Mariboru, sporoča svojem članstvu, da bo v nedeljo, dne 25. marca 1934 ob 9. uri dopoldne v Aljaževi sobi hotela »Orel« IV. redni letni občni zbor podružnice »Merkur«-ja. Z ozirom na važnost, je dolžnost vsakega člana, da se tega občnega zbora zanesljivo udeleži.

Narodnostne razmere na naši severni meji

Naše narodnostne razmere na severni meji, zlasti pa v obeh mariborskih okrajih nas silijo, da se resno poprimemo dela, ki ga moramo z družinami močmi izvršiti, če hočemo obvarovati lepi kos slovenske zemlje pred najhujšim. Ta del zemlje so naši večstoletni tlačitelji hoteli po preobratu ugrabiti s silo, nato pa z diplomatskimi spletkami, kar pa jim na našo srečo ni uspelo. Številke zadnjega ljudskega štetja dovolj jasno govorijo, da nima do te zemlje pravice nikdo drugi kakor mi in zopet mi. Na tem delu so našli 88.112 prebivalcev in od teh 2521 Nemcev, toraj nekaj čez 2,5% pa si drznejo naši Nemci trdit, da je Maribor nemški in da je nemško njegovo zaledje.

To njihovo izivalno in nesramno trditev si moremo razlagati edino na ta način, ker Nemci prištevajo k svojim vse mlačneže in nemčurje-odpadnike, ki jih je sicer v Mariboru in okolici res precejšnje število. Ker pa beže mimo nas dogodki z bliskovito naglico, moramo biti pripravljeni na vse! Zavedati se moramo, da je le narodno zavedno ljudstvo sposobno odbijati napade, da je le z nacionalnim duhom prežeto prebivalstvo sposobno braniti meje za katere so Majstrovi fantje prelivali kri.

Naša država je med onimi redkimi, ki se je obvezala ščititi narodne manjšine, med katere spadajo tudi naši večstoletni tlačitelji Nemci. Že nešteto krat pa se je izkazalo, da naša nemška manjšina izrablja te obveznosti v svoje stare germanistične svrhe. Ona šteje v naši državi približno 470.000 Nemcev, ki so komvaktno naseljeni le v Banatu, v Sloveniji pa so rastreseni kot drobci. Mi Slovenci prištevamo k Nemcem tudi vse naše nemčurje, ki jih lahko delimo v tri kategorije: v prvo skupino spadajo taki, ki še nemški ne znajo in se prištevajo za Nemce; v drugo taki, ki govorijo doma nemški in vsepovsod kjer prilika nanesse; v tretjo pa taki, ki so zatajili svojo mater in absolutno nočejo govoriti slovenskega jezika. Vsi ti naši nemčurji pa nimajo pravic, da bi se posluževali manjšinskega prava. Če bi mi strinktno izvajali manjšinsko pravo in bi gledali na prste vsem pravim Nemcem, bi bilo tudi nemčurjenja v naših krajih kaj kmalu konec, bi bilo konec kupovanja slovenskih duš.

Nemška manjšina pri nas se dobro zaveda, da bi bila brezpomembna če bi izgubila naše odpadnike. Zato se poslužuje

Taki so . . .

Nešteto je v Mariboru mojstrov raznih strok, ki sovražijo vse, kaj je jugoslovanskega, le našega denarja in kruha se ne branijo. In so med njimi celo taki, ki svoje sovrašтво do našega naroda in države skrivajo pod firmo raznih jugoslovanskih združenj in celo pod firmo raznih strogo nacionalnih organizacij. Eden takih je brivski mojster Josip Aršič, ki ima svojo brivnico na Koroški cesti št. 9. Omenjeni mojster se kaj rad trka na svoja hrvatska prsa, govori pa vedno nemški in madžarski. Tudi je nerazumljivo kako je mogla mariborska Zadruga brivcev, lasničarjev in sorodnih strok priporočati takega človeka, da se mu je dalo dovolilo za obrt. Da pa ne bo kdo mnenja, da delamo brivskemu mojstru Josipu Aršiču krivico, priobčujemo v celoti spričevalo, ki ga je izstavil svojemu bivšemu učencu Alojziju Nežmahu in ki se dobesedno glasi takole:

Združenje Brivcev Frizerjev
u Maribor.

Podpisani Učenec Ivan Nežman je bil primeni od 26. avgusta 1933. do 5. marca 1934. Sem ga strandav ker ne uboga nazaj govori in se laže. Lako se dal uč pridrugome nisem nič proti tega.

Štovanjem: Joško Aršič.

Ker mojster Aršič ni hotel izstaviti učencu Nežmahu zakonu ustrežajočega spričevala, je Nežmahov oče bil primoran izročiti zadevo nekemu mariborske-

vseh dopustnih in nedopustnih sredstev, da bi jih obdržala čim krčevitejšje v svojih krempljih, da jih zamore na ta način eksploativirati v svoje namene. Med temi sredstvi so najuspešnejši nedvomno ponemčevalni razredi na nekaterih naših narodnih šolah. Te razrede obiskujejo povečini otroci, katerih eden staršev je prav gotovo Slovenec. Iz tega sledi, da so otroci takih staršev za nas izgubljeni. Veljati bi moralo pri nas strogo pravilo, da otroci staršev, ki niso čistokrvni Nemci ne smejo obiskovati nemških razredov!!

Bliža se zopet junij in z njim konec šolskega leta. Kakor vsako leto, bodo tudi letos švigali po naših slovenskih vaseh agenti Kulturbunda in Südmärke ter lovili podpise za otvarjanje nemških razredov ali pa podpise za že obstoječe razrede. Pri takih akcijah se poslužujejo najrazličnejših metod in groze celo gospodarsko odvisnim. Paragraf 45. zakona o narodnih šolah je našim Nemcem zelo dobro došel in se zato kaj radi sklicujejo naj. Ta paragraf pravi: v kraju kjer žive v znatni meri državljani drugega jezika, se ustanove za njihove otroke posebni oddelki osnovne šole.

pač ni pomislil na naše nemčurje. Pravilno bi se ta paragraf moral glasiti: v krajih kjer žive državljani druge narodnosti in drugega jezika, pri katerih se da to uradno ugotoviti, naj se osnujejo posebni oddelki za njih otroke na osnovnih šolah.

Pri vpisovanju v nemške razrede pa bi moralo veljati to-le načelo: pod nobenim pogojem se ne sme sprejeti v nemški razred otroka staršev, ki sta oba Slovence pa nočeta govoriti slovenski; pod nobenim pogojem se ne sme sprejeti otroka, čigar staršev je eden naš državljan; kdor se je pri zadnjem ljudskem štetju vpisal za Jugoslavana, tega dolžnost je, pošiljati otroke v naše narodne šole! Tudi bi ne smela merodajna oblast dovoliti nemške paralelke, dokler ni zaslula lokalnih faktorjev.

V pogledu šolstva bi morali biti neizprosni. Vse naše odpadnike, ki zatajujejo svoj materni jezik in silijo svoje otroke v potujočevalne razrede moramo smatrati za protidržavne elemente in moramo z njimi tudi tako postopati. Zavedati se moramo da je duhovna vez med našimi Nemci in nemčurji zelo trdna. In to vez porušiti je naša dolžnost.

mu odvetniku, ki je z dopisom odločno protestiral proti temu, da si drzne brivski mojster Aršič izstaviti spričevalo v tako spakedarjem jeziku in da na ta način javno kaže, da se do danes še ni potrudil, da bi znal kot mojster napisati svojemu učencu spričevalo v pravilni slovenščini ali srbohrvaščini. Mojster Aršič na to ni reagiral in je celo žalil odvetnika, tako, da je bil ta primoran vložiti proti njemu tožbo radi razžaljenja časti in tožbo, da izstavi zakonu ustrežajoče spričevalo.

Svarimo vso pošteno nacionalno javnost, naj se izogiblje brivnice mojstra Josipa Aršiča, ker tak človek, ki zaničuje naš jezik, ni vreden, da si služi svoj kruh na naših tleh.

Celje

DELEGATSKEGA ZBOROVANJA NSZ V LJUBLJANI

se je pretekli ponedeljek udeležila tudi tukajšnja podružnica. Razveseljivo za naše razmere je dejstvo, da so tudi mariborski delegati zahtevali v resoluciji, naj se takoj prične z regulacijo Savinje in njenih pritokov. S samimi komisijami ne pridemo nikamor naprej, brezposelne je pa treba zaposliti, da pridejo do kruha in dela. Nadalje so bile iznešene med drugimi tudi sledeče zahteve: vsa dela naj izvršujejo domači obrtniki, da pride naš človek do zaposlitve, uslužbenki davek se naj pobira le pri zaslužkih nad

1500 Din mesečno, v odbor banovinskega bednostnega sklada zahtevamo svoje zastopstvo, enako tudi pri sreških in občinskih odborih za javna dela, če že plačujemo, hočemo tudi vedeti in nasvetovati, kako se, oziroma kako se naj prispevki uporabljajo. Tudi ne gre, da se enostavno diktirajo mezde. Ni pravično, da zasluži delavec, ki je zaposlen pri takšnem opravilu, da mora stati ves dan v vodi do kolen, 25 Din na dan. Posebno razveseljivo je za nas, da se bo prihodnje leto kongres in delegatsko zborovanje NSZ vršilo v Celju, na kar že danes opozarjamo nam naklonjeno javnost.

Št. Ilj v Slov. gor.

SÜDMARKINO DELO.

Pri komasaciji občin je bil lani Sladki vrh iz narodnostnih razlogov priključen občini Št. Ilj v Slov. gor. To pa ni bilo povšeči vsenemškemu agitatorjem. Šli so na delo tisti, ki so pred nekaj leti gostili nemške študente-propagandiste, prirejali na naših tleh südmarkine božičnice in kupovali naše obmejne otroke z judeževini darili. Ti ljudje so sedaj premamili prebivalstvo obmejne občine in zbrali podpise za odcepitev od Št. Ilja. In uspeli so!

Jesenice

DELA VSTVO V BOJU ZA SVOJE PRAVICE.

Že v zadnjih številkah smo poročali, da je delavstvo z ozirom na odpoved kolektivne pogodbe s strani podjetja v boju za svoje borne plače. Vršile so se po nekaterih obratih zadevne razprave in pogajanja, ki pa še niso rodila zaželenih uspehov od strani podjetja. — Kranjska ind. družba vztraja na svojih zahtevah po znižanju plač, odnosno akordnih postavk. Strokovne organizacije so sklicale za ponedeljek, dne 19. marca, skupno zborovanje vsega delavstva, na katerem so poročale o poteku razprav in o predlogih podjetja. Na zborovanju so poročali predsedniki strokovnih organizacij in zaupniki. Zborovanje, ki ga je vodil g. Ivan Čelesnik, je poteklo v najlepšem redu vključno zelo burni debati. Delavstvo je vzelo vsa poročila zastopnikov z ogorčenjem na znanje. Vsi govorniki so povdarjali, da se mora održati red in disciplina ter iti v takem discipliniranem boju do skrajnosti za svoje pravice. Podružnica NSZ. sklicuje vedno, kadar uvidi potrebo zaupniške seje, na katero imajo dostop tudi vsi člani, da se zamore sproti informirati vse člane o poteku razprav.

NEKAJ IZ OBRATA JAVORNIK.

Na Javorniku, v obratu za tanko pločevino, ki je pričel obratovati lani v septembru, je zaposlenih tudi 12 tujih strokovnjakov-delavcev in dva tuja mojstra, ki naj bi izvežbali naše domače delavce. Ti tuji strokovnjaki pa niso pokazali doslej niti najmanjše strokovne izobrazbe. Vidi se, da so vsi samo izkoriščevalci, ki odjedajo našim delavcem kruh. Stojimo odločno na stališču, da takih strokovnjakov v bodoče ne potrebujemo ter prosimo vse merodajne oblasti, da jim ne izdajo več dovoljenja za nadalnje zaposlenje, ker je praksa pokazala, da so naši delavci istega dela prav tako kakor tujci iz Rajha zmožni.

Narodna strokovna zveza, Maribor

Sodna ulica 9 — dvorišče
Uradne ure tajništva so od 1. januarja dalje
dopoldne od 9. do 12. ure
popoldne od 15. do 19. ure.
ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dop.